



**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Walter Hossa Gisin, „Ein literarisches Netzwerk beweist seine Authentizität”, Philo 2002, VI, 332 s. (Bonner Biblische Beiträge 139) [recenzja]

Author: Zdzisław Małecki

Citation style: Małecki Zdzisław. (2005). Walter Hossa Gisin, „Ein literarisches Netzwerk beweist seine Authentizität”, Philo 2002, VI, 332 s. (Bonner Biblische Beiträge 139) [recenzja]. "Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne" (2005), T. 38, z. 1, s. 223–224.



Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

częła się formować pobożność ubogich i zaczątek ruchu chasidim lub asydejczyków z okresu machabejskiego.

Dalej przechodzi Ro do tekstów psalmów. Nie bada on wszystkich psalmów zawierających motywy ubóstwa, ale grupuje je według czterech kryteriów:

1. Terminy określające ubogich muszą występować jako samookreślenia ubogich.
2. Musi w nich występować opis wewnątrz żydowskich konfliktów.
3. Muszą mieć charakter eschatologiczny.
4. Teksty psalmów muszą być późnego pochodzenia

Ro wybrał następujące psalmy jako odpowiadające tym kategoriom: Ps 12; 25; 34; 35; 37; 40; 62; 69; 73; 76; 102; 109; 140; 149. Wnioski, jakie wyprowadził z analizy tych teksów, nie są zaskakujące. Powiada on, że „Liczne określenia mówią o tym, że pewne grupy ludzi, mimo określenia jako „ubodzy”, wskazują nie na ich trudną sytuację ekonomiczną, ale że są to ludzie pobożni i teologicznie wykształceni”.

Następnie Ro badał dzieje pobożności w Izraelu po niewoli babilońskiej. Według niego pewna linia biegnie od Iz 66 przez psalmy i Sof 3, 1 nn. do tekstów qumrańskich. Ro powiada, że występujące w tych tekstach określenia ubogich nie odnoszą się do sfery materialnej. Mówią o ludziach świadomie zachowujących postawę pokory wobec Boga. W pracy Ro trzeba wyróżnić różne płaszczyzny jego argumentacji: 1. Ro ukazuje, że w okresie po niewoli w judaizmie wystąpiła pewna tendencja, w której określenia ubogich nie oznaczały płaszczyzny materialnej, ale duchową postawę pokory wobec Boga. 2. Badając dzieje pobożności ubogich, stawia pewne kryteria. Po czasowym zestawieniu tekstów jedynym jego wnioskiem jest stwierdzenie, że „zaostrzył się konflikt” (s. 191). Ta argumentacja wydaje się dosyć słaba. 3. Problematiczna jest nieco postawa Ro wobec badanych tekstów mówiących o pobożności ubogich. O innych tekstach mówi, że w pewnych psalmach jest mowa o ubóstwie materialnym (s. 127), nie badając tych tekstów.

Mimo tych uchybień i braków w argumentacji badanych tekstów praca w dużym stopniu przyczynia się do wyjaśnienia terminów określających pobożność ubogich w Izraelu po niewoli babilońskiej.

Ks. Zdzisław Małecki

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 2005, t. 38, z. 1, s. 223–224

Walter Hossa Gisin, *Ein literarisches Netzwerk beweist seine Authentizität*, Philo 2002, VI, 332 s. (Bonner Biblische Beiträge 139), ISBN 3-8257-03020-7.

Praca broni literackiej jedności Księgi Ozeasza, pierwszej księgi w korpusie dwunastu proroków mniejszych. Po przedstawieniu historii badań tekstu (s. 11–18) i rozważaniach metodycznych (s. 19–35) analizuje autor treść całej Księgi w aspekcie jedności literackiej (s. 37–287). Gisin śledzi dotychczasowe badania literackie i ważność ich argumentów. Pod koniec (s. 289–300) doszedł do wniosku, że historyczny prorok Ozeasz jest autorem Księgi. W zakończeniu umieścił spis hebrajskich fraz i słów oraz stylistycznych właściwości Księgi. Autor

nie odrzuca krytyki literackiej, ale wysuwane dotąd argumenty bada szczegółowo i dochodzi do wniosku, że wszystkie (14 rozdziałów) prorocstwa stanowią jedną literacką całość. Wprowadził nowe pojęcie „indukcja”, twierdząc, że autor podczas pisania tekstu ma tendencję do powtarzania używanych przez siebie form (słowo, fraza, budowa zdania). Ilustruje niektóre wyrażenia z paralelnym tekstem Iz 2, 1–5 i Mi 4, 1–5. Ponieważ Mi 4, 1–5 lepiej łączy się swoim kontekstem niż Iz 2, 1–5, Gising jest zdania, że był on pierwotnie napisany w Księdze Micheasza i dopiero stamtąd przeniesiony do Księgi Izajasza. Wnioskuje on dalej, że bardzo dobra zgodność Mi 4, 1–5 ze swoim kontekstem zrozumiała jest wtedy, jeśli przyjmiemy, że Mi 4, 1–5 pochodzi od tego samego autora co Mi 3, 9–12, czyli od samego proroka Micheasza.

Nie wszyscy jednak egzegeci zgadzają się z argumentacją Gisinga. Cytowanie Mi 3, 12 Jr 26, 18 świadczy przeciw tej tezie. Gising argumentuje, że wypowiedź przeciw Syjonowi może pochodzić ze starszej tradycji jako wezwanie do nawrócenia króla, jako ogólne wezwanie do nowego zbawienia. Przyjmuje, że da się wyodrębnić teksty, które nie muszą pochodzić wprost od proroka. Według niego tytuł Księgi (Oz 1, 1) należy do najstarszej warstwy. Sposób łączenia tytułu z całym korpusem tekstu świadczy o jego pierwotnym pochodzeniu. Występujące w tytule wyrażenie „słowo Pańskie” zachodzi również w Oz 4, 1. Imię proroka z Oz 1, 1 występuje również w Oz 1, 7; 13, 4. 10; 14, 4. Tytuł (Oz 1, 1) nie stanowi powtórzenia w stosunku do drugiego tytułu w Oz 1, 2a. Raczej chodzi o uroczysty styl, jaki można spotkać na początku dzieł literatury wschodniej. Trzeba jednak powiedzieć, że nie można argumentować występowania słowa w danym miejscu, że pochodzi ono wprost od autora. Wymienianie imienia proroka może wskazywać, że redaktor znał jeszcze imię proroka, i nie musi to oznaczać ostatniej redakcji tekstu. Wreszcie powołanie się na starośchodnią paralelę nie musi mieć pełnej siły argumentu, występują tam wprawdzie powtórzenia, ale nie podwójne tytuły. Poza tym nie można stawiać na równi tytułu Ozeasza z tytułem w Księdze Amosa, Micheasza i Sofoniasza.

Ks. Zdzisław Malecki

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 2005, t. 38, z. 1, s. 224–226

Barbara Fuss, „*Dies ist die Zeit, von der geschrieben ist...*” *Die expliziten Zitate aus dem Hosea in den Handschriften von Qumran und im Neuen Testament*, Münster (Aschendorff) 2000, XIII, 299 s., ISBN 3-402-04785-3.

Napisana pod kierunkiem prof. J. Gnilki w Monachium rozprawa chce odpowiedzieć na pytanie, jak cytowano teksty starszych ksiąg biblijnych w późniejszych księgach. Autorka bada tylko wyraźne cytaty z Księgi Ozeasza. Dokonuje przeglądu cytatów z proroka Ozeasza w Nowym Testamencie i w pismach qumrańskich.

Najpierw Fuss bada cytaty nie tylko z Ozeasza, ale i 12 proroków mniejszych w rękopisach znalezionych w Qumran. Wyniki nie pozwalają na pełne porównanie tekstu z cytatami, gdyż nie ma żadnego zaznaczenia wprowadzanego cytatu.